

A watercolor illustration featuring various flowers. In the top left, there's a yellow lily-like flower with dark spots on its petals. Below it, a pink rose is in full bloom. To the right, a white rose is partially visible. In the center, a yellow flower with dark spots on its petals is shown. At the bottom, a large white rose is in bloom. The background is white, and the flowers are surrounded by green leaves and stems.

W. Somerset Maugham

BAREVNÝ ZÁVOJ

PROSTOR

Edice Pozdní sběr přináší v nových, nebo revidovaných překladech díla cizojazyčných autorů, se kterými se český čtenář mohl setkat v průběhu dvacátého století. Díla, dnes možná zapomenutá anebo zapadlá, která však na vinici času dozrála a prokázala svou trvalou hodnotu.

Svazek 3

W. Somerset Maugham
Barevný závoj

PROSTOR

W. Somerset Maugham

BAREVNÝ ZÁVOJ

PROSTOR | PRAHA | 2017

Originally published under the title
The Painted Veil

Copyright © by The Royal Literary Fund

Czech edition © PROSTOR, 2017

Translation © Pavel Pokorný, 2017

ISBN 9788072603558

... barevný závoj, který ti, kdo žijí, zvou životem.

PERCY BYSSHE SHELLEY

Předmluva

Tento příběh byl inspirován následujícími řádky z Dantova *Pekla*:

*„Deh, quando tu sarai tornato al mondo,
e riposato de la lunga via,“
seguitò 'l terzo spirito al secondo,
„ricorditi di me, che son la Pia;
Siena mi fé, disfecemi Maremma:
salsi colui che 'nnanellata pria
disposando m'avea con la sua gemma.“*

*„Ó, prosím tě, až na svět přijdeš znova
a odpočineš po své dlouhé pouti,“
po druhém třetí duch se ujal slova,
„rač na mne, že jsem Pia, vzpomenouti.
Siena vznik, Maremma smrt mi dala,
jak ví, jenž prsten dal mi natáhnouti,
než já co klenot, ženou se mu stala.“**

* Překlad O. F. Babler. Pozn. red.

Byl jsem studentem v nemocnici svatého Tomáše a velikonoční prázdniny pro mne znamenaly šest týdnů volna stráveného podle vlastních představ. S oblečením sbaleným v kožené tašce a dvaceti librami v kapse jsem se vydal na cestu. Bylo mi dvacet. Jel jsem do Janova, do Pisy a pak do Florencie. Pronajal jsem si pokoj na via Laura s vyhlídkou na nádhernou kupoli katedrály. Byt patřil vdově, která bydlela s dcerou, a po dlouhém vyjednávání jsem usmlouval ubytování a stravu na čtyři liry za den. Obávám se, že to pro ni nebyl zrovna výhodný obchod, protože jsem měl ohromnou chuť k jídlu a nedělalo mi žádné obtíže spořádat celý kopec makaronů. Měla v toskánských kopcích vinici a vzpomínám si, že její chianti bylo to nejlepší, co jsem v Itálii kdy pil. Její dcera Ersilie mě denně učila italsky. Tehdy mi připadala dospělá, ale myslím, že jí mohlo být nanejvýš šestadvacet. Neměla jednoduchý osud. Poté, co její snoubenec, důstojník, zemřel v Habeši, se zasvětila panenství. Čekali od ní, že po matčině smrti (její matka byla kyprá, šedovlasá, žoviální dáma, která nemínila zemřít ani o den dříve, než ji Bůh povolá) vstoupí do kláštera. Hleděla ale této budoucnosti vstříc s veselou myslí. Ráda se od srdce zasmála. Nad obědem a večeří jsme rádi žertovali, ale výuku italštiny brala vážně, a když jsem řekl nějakou hloupost nebo nedával pozor, klepla mne přes prsty černým pravítkem. Snad by mi i vadilo, že se mnou jedná jako

s dítětem, ale připomínalo mi to staromódní učitele, o kterých jsem čítal v knížkách, a tak mi to bylo spíše k smíchu.

Své dny jsem nemarnil. Každé ráno jsem začínal tím, že jsem přeložil několik stran některé z Ibsenových her, abych si vypracoval techniku a lehkost pro psaní dialogů, a pak jsem s Ruskinovou knihou v ruce zkoumal památky Florencie. Přesně podle instrukcí jsem obdivoval Giottovu zvonici katedrály a Ghibertiho bronzové dveře baptisteria, byl jsem patřičně nadšený nad Botticellim v galerii Uffizi a vrtěl jsem mladicky nerozvážnou hlavou nad vším, co Ruskin neschválil. Po obědě jsem měl hodinu italštiny a pak jsem opět vyrážel do města, abych navštívil kostely nebo se zasněně potuloval podél řeky Arno. Po večeři jsem vyrážel za dobrodružstvím, ale byl jsem natolik nevinný nebo přinejmenším plachý, že jsem se vracíval vždy stejně počestný, jako jsem byl při odchodu. *Signora* mi sice dala klíč, ale pokaždé si s úlevou oddychla, když mě slyšela přicházet a zamykat za sebou, protože se stále obávala, že na to snad zapomenu. Pak jsem se vracel ke studiu historie guelfů a ghibellinů. S hořkostí jsem si uvědomoval, že spisovatelé romantické éry se takto nechovali, ale na druhou stranu jsem si říkal, že by žádný z nich asi nedokázal strávit šest týdnů v Itálii s dvaceti librami, a svůj střídavý a pracovitý život jsem si velmi užíval.

Peklo jsem už měl přečtené (sice s pomocí přeložené verze, ale slovíčka, která jsem neznal, jsem si svědomitě vyhledával ve slovníku), a tak jsme se s Ersilií pustili do *Očistce*. Když jsme dospěli k pasáži, kterou jsem citoval výše, vysvětlila mi, že Pia byla urozená dáma ze Sieny, kterou její manžel podezíral z nevěry. Ze strachu před její rodinou se neodvažoval ji zabít, ale odvezl ji na svůj hrad do Maremmy a doufal, že ji připraví o život tamní nezdравé výpary. Nemohl se ale dočkat, až konečně umře, takže ji nakonec vyhodil z okna. Nevím, odkud Ersilie tohle všechno měla, poznámky v mém vydání Danteho takhle podrobné nebyly, nicméně ten příběh z nějakého důvodu zaujal mou představivost. Uchovával jsem jej v mysli a po mnoho let jsem se k němu čas od času na pár dnů vracel. Opakoval jsem si verš: *Siena mi fé, disfecemi Maremma*. Ale byl to jen jeden z mnoha námětů, které zaměstnávaly mou fantazii, a na dlouhá období jsem na něj opět zapomínal. Samozřejmě jsem o něm uvažoval jako o moderním příběhu a dlouho mne nenapadalo soudobé prostředí, ve kterém by se takové události mohly věrohodně odehrát. Našel jsem jej teprve při své dlouhé návštěvě Číny.

Myslím, že je to můj jediný román, u kterého jsem začal od příběhu, nikoliv od postavy. Není snadné vysvětlit vztah mezi postavou a zápletkou. O postavě se dost dobře nedá uvažovat jen tak v prázdnu; pokud o ní uvažujete, je to v rámci nějaké situace,

nějakého jednání, takže postava a přinejmenším její hlavní skutky se jeví být výsledkem simultánního procesu představivosti. Ale v tomto případě jsem volil postavy knihy tak, aby odpovídaly ději, který jsem postupně rozvíjel. Vycházely z osob, které dobře znám, ale které nic podobného tomuto příběhu neprožily.

Dostal jsem se s touto knihou do jistých nesnází, které se autorům občas přihodí. Pro hlavní dvojici postav jsem původně zvolil příjmení Laneovi, které je zcela běžné, ale pak se ukázalo, že v Hongkongu žijí lidé toho jména. Podali stížnost, majitelé časopisu, ve kterém román vycházel na pokračování, se s nimi vyrovnali vyplacením dvou set padesáti liber, a já jsem jméno změnil na Faneovy. Pak začal hrozit žalobou zástupce koloniálního sekretáře, který se cítil být pošpiněn. Překvapilo mne to, neboť v Anglii lze použít v divadelní hře či v románu postavu ministerského předsedy, arcibiskupa canterburského či lorda kancléře a představitelé těchto vysokých postů nehnou ani brvou. Připadalo mi zvláštní, že někdo, kdo dočasně zastává tak bezvýznamný úřad, se může cítit dotčen, ale abych si ušetřil potíže, změnil jsem Hongkong na imaginární kolonii Čing-jen.* Když k tomuto incidentu došlo, kniha již byla vytištěna, takže ji stáhli. Několik vychytralých recenzentů ale s tou či onou výmluvou

* Čing-jen byl později změněn na Hongkong.

svůj výtisk nevrátilo. Ty knihy dnes mají sběratelskou hodnotu, myslím, že se jich zachovalo asi šedesát, a bibliofilové za ně platí značné částky.

Poděšeně vykřikla.

„Co se děje?“ zeptal se.

I když bylo v místnosti za zavřenými okenicemi šero, viděl na její tváři náhlý výraz zmatené hrůzy.

„Někdo zkusil otevřít dveře.“

„No, to mohla být služka nebo nějaký sluha.“

„Ti sem touhle dobou nikdy nechodí. Každý ví, že si odpoledne chodívám lehnout.“

„Kdo jiný by to mohl být?“

„Walter,“ šeptla roztřesenými rty.

Ukázala na jeho boty. Chtěl se obout, ale její strach přešel i na něj, znervózněl a byl nemotorný. Navíc mu boty byly poněkud těsné. S netrpělivým povzdechem mu podala lžici na boty. Pak vklouzla do kimona a bosá přešla k toaletnímu stolku. Měla rozčuchané vlasy, ale než si obul druhou botu, stačila se učesat. Podala mu kabát.

„Jak se mám dostat ven?“

„Raději chvílku počkej. Podívám se, jestli je všechno v pořádku.“

„Přece to nemohl být Walter. Před pátou nikdy nevyjde z laboratoře.“

„A kdo tedy?“

Rozmlouvali šeptem. Žena se chvěla. Muž si uvědomoval, jak snadno ztratila v nečekané situaci hlavu, a náhle k ní pocítil hněv. Jestli to nebylo bezpečné, proč u čerta říkala, že se nic nemůže stát? Vtom zatajila dech a položila mu ruku na rameno. Sledoval směr jejího pohledu. Stáli před okny vedoucími na verandu. Okenice byly zavřené na zástrčky. Viděli, jak se porcelánová klička pomalu otáčí. Přitom neslyšeli, že by někdo přes verandu přišel. Bylo strašné sledovat ten tichý pohyb. Uběhla minuta bez jakéhokoliv zvuku. Pak spatřili, že se stejně kradmo, nehlučně a strašidelně otáčí i bílá porcelánová klička druhého okna. Bylo to tak děsivé, že Kitty téměř selhaly nervy a otevřela ústa, aby vykřikla. Muž si toho ale včas všiml a chvatně jí ústa přikryl dlaní, takže její sten zanikl pod jeho rukou.

Bylo ticho. Opírala se o něj a třásla se jí kolena, takže se obával, aby neomdlela. Zamračený, se zatátou čelistí ji odvedl k lůžku a posadil ji. Byla bílá jako prostěradlo, i jeho opálené tváře zbledly. Stál u ní a nespouštěl oči z porcelánové kličky. Nemluvíli. Pak si povšiml, že žena pláče.

„Kristepane, nech toho,“ zašeptal rozzlobeně. „Jestli jsme v maléru, tak jsme prostě v maléru. Bude me to muset přestát.“

Potřebovala kapesník. Věděl, co hledá, a podal jí kabelku.

„Kde máš klobouk?“

„Nechal jsem ho dole.“

„Proboha!“

„Podívej se, musíš se sebrat. Vsadil bych se, že to nebyl Walter. Co by tu v tuhle dobu dělal? Přes den přece nikdy domů nechodí, že ne?“

„Nikdy.“

„Vsadím se, o co chceš, že to byla služka.“

Odpověděla mu náznakem úsměvu. Jeho sytý, něžný hlas jí vracel rozvahu. Uchopila jeho dlaň a oddaně ji sevřela. Dopřál jí chvilku, aby se sebrala.

„Poslyš, nemůžeme tu takhle zůstat věčně,“ řekl pak. „Myslíš, že zvládneš vyjít na verandu a porozhlédnout se kolem?“

„Bojím se, že se neudržím na nohou.“

„Nemáš tu někde trochu brandy?“

Zavrtěla hlavou. Na okamžik pokrčil obočí. Začínal už být netrpělivý a nebyl si jist, co dělat. Náhle mu pevněji sevřela dlaň.

„A co když tam čeká?“

Přinutil své rty k úsměvu a naladil hlas do laskavého a vmlouvavého tónu, jehož efektu si byl zcela vědom.

„To není pravděpodobné. Seber se trochu, Kitty. Jistě to nebyl tvůj manžel. Kdyby sem přišel, uviděl v předsíni cizí klobouk, vyšel nahoru a zjistil, že je u tebe zamčeno, přece by rozhodně nezůstal potichu. Musel to být někdo ze služebnictva. Takhle bere za kliku jedině Číňan.“

Byla už klidnější.

„I jestli to byla služka, stejně je to nepříjemnost.“

„Služka se dá podplatit, a když to bude zapotřebí, naženu jí strach. Být vládní úředník nepřináší žádné velké výhody, ale občas to přece jen může být k něčemu užitečné.“

Jistě má pravdu, řekla si. Vstala, otočila se k němu a rozevřela náruč. Sevřel ji v objetí a políbil na rty. Byla to pro ni taková rozkoš, až to bolelo. Zbožňovala ho. Když uvolnil sevření, přistoupila k oknu. Odsunula zástrčku, maličko pootevřela okenici a vyhlédla ven. Nikde nikdo. Vyklouzla na verandu, nahlédla do manželovy pracovny a do svého obývacího pokoje. Prázdný. Vrátila se do ložnice a pokynula muži rukou.

„Nikde nikdo.“

„Třeba to všechno byl jen optický klam.“

„Nedělej si legraci. Byla jsem k smrti vyděšená. Běž do mého obývacího pokoje a počkej tam. Natáhnu si punčochy a obuji se.“

2

Udělal, jak mu řekla, a do pěti minut byla u něj. Kouřil cigaretu.

„Poslyš, neměla bys pro mě trochu brandy se soudou?“

„Jistě. Zazvoním na sluhu.“

„A když se na tebe dívám, taky by ti neuškodila sklenička.“

Mlčky čekali. Když přišel sluha, Kitty ho požádala o pití.

„Zavolej do laboratoře a zeptej se, jestli je tam Walter,“ navrhla pak muži. „Tvůj hlas neznají.“

Zvedl sluchátko a požádal o spojení. Zeptal se, jestli je přítomen doktor Fane, a pak zavěsil.

„Není tam od oběda,“ řekl jí. „Zeptej se sluhy, jestli se tu neukázal.“

„Nemám k tomu odvahu. Jestli tu byl a já o tom nevím, bude to vypadat divně.“

Sluha přinesl láhev a sklenice a Townsend si nalil. Když nabídl sklenici Kitty, zavrtěla hlavou.

„Co si počneme, jestli to byl Walter?“ zeptala se.

„Třeba mu na tom nesejde.“

„Walterovi?“

V jejím hlase zněla nevěřícnost.

„Vždycky mi připadal hrozně plachý. Však to znáš, někteří muži nesnášejí scény. A má jistě dost rozumu, aby si uvědomil, že nic nezíská, jestli ztropí skandál. Ani trochu nevěřím, že by to mohl být Walter, ale i kdyby, řekl bych, že nic neudělá. Podle mne to bude ignorovat.“

Chvilku nad tím uvažovala.

„Má mě moc rád.“

„No, to je jen dobře. Ty už si s ním poradíš.“

Věnoval jí svůj okouzlující úsměv, kterému nikdy nedokázala odolat. Byl to pomalý úsměv, začínal nejprve v jasně modrých očích a postupně přecházel na půvabné rty. Měl drobné a pravidelné bílé zuby. Ten úsměv byl velmi svůdný a žena cítila, jak jí srdce taje v těle.

„Vlastně mi na tom ani moc nesejde,“ prohlásila s náhlou veselostí. „Stálo to za to.“

„Byla to moje vina.“

„Proč jsi vůbec přišel? Hrozně jsi mě překvapil.“

„Zkrátka jsem musel.“

„Miláčku.“

S ústy pootevřenými žádostivostí se k němu naklonila a upřela na něj vášnivý pohled rozzářených tmavých očí. Objal ji a ona se s vzrušeným povzdechem poddala bezpečí jeho paží.

„Vždyť víš, že se na mne můžeš vždycky spolehnout,“ řekl.

„Jsem s tebou tak šťastná. Kéž bych tě mohla učinit také tak šťastným.“

„Tak už se nebojíš?“

„Nenávidím Waltera,“ odpověděla.

Nebyl si jist, co na to říci, a tak ji políbil. Cítil na tváři její hebkou pleť.

Pak ale uchopil její zápěstí, na kterém nosila zlaté hodinky, a zkontroloval čas.

„Víš, co teď musím?“

„Běžet?“ usmála se.

Přikývl. Na okamžik se k němu těsněji přimkla, ale cítila, že už chce jít, a tak ho pustila.

„Je to ostuda, jak zanedbáváš svou práci. Ať už jsi pryč.“

Nikdy nedokázal odolat pokušení flirtovat.

„Vypadá to, že se mne chceš co nejrychleji zbavit,“ řekl vesele.

„Dobře víš, že bych tě nejraději nepustila.“

Pronesla to zcela vážně. Polichoceně se zasmál.

„S tím tajemným návštěvníkem si už nelam svou půvabnou hlavičku. Jsem si docela jistý, že to byla služebná. A i kdyby z toho měly být nějaké potíže, slibuji, že ti z nich pomohu.“

„Máš s tím hodně zkušeností?“

V jeho úsměvu bylo znát pobavení a samolibost.

„Ne, ale lichotím si, že nenosím hlavu na ramenou jen pro parádu.“

3

Vyšla na verandu a dívala se, jak odchází. Zamával jí. Při pohledu na něj se zachvěla; i když už mu bylo jednačtyřicet, byl štíhlý a kráčel pružně jako mladík.

Líně se uvelebila ve stínu na verandě a v srdci cítila lehkost uspokojené lásky. Jejich dům stál na